

Rajzolt idő

Kondor Attila és Mátyási Péter kiállítása

Molnár Ani Galéria, 2014. X. 17-XI. 21.

Bordács Andrea

Rajzolt idő szól a kiállítás címe, noha a kifejezés egy oximoron, hisz maga az idő amúgy sem ragadható meg, csak múlásának lehetünk utólagos szemlélői, hiába éneklik: „most múlik pontosan”.

Akkor hát, hogy lehetne ezt a megragadhatatlan dolgot lerajzolni – kérdezhetnénk. Mindenesetre Kondor Attila és Mátyási Péter itt kiállított munkáikkal erre tesznek kísérletet. Vagy ez így nem is igaz. Ugyanis nem szándékosan, tudatosan próbálnak valamit tetten érni, sokkal inkább hangulatokat, benyomásokat örökítenek meg, melyek látványától a nézőnek támadhat ilyen élménye.

Azt írtam az előbb: benyomásokat, hangulatokat örökítenek meg, de vajon pontosabban írnám-e le a műveket, ha konkretizálnám, s azt mondom tájakat.

Tájakat, melyek ugyan konkrét, beazonosítható helyek, ám valójában topográfiai, történelmi szempontból mégis lényegtelenek, inkább csak motívumként, s szimbólumként válhatnak fontossá.

A szociológus Martina Löw¹ megkülönbözteti egymástól a térfogalmat, a térképzetet és a térképet. A térfogalom egy diszciplínán belül a tudományos érthetőséget szolgálja, egy gondolati egység meghatározó összefüggéseit reprezentálja. A térképzet viszont ezzel szemben olyan elképzelés, gondolkodásmód a térről, amely a társadalom nagy részében a térről elterjedt képeket tartalmazza. Az említett térképzetek mind a tudományos, mind a hétköznapi tudás alapján szerveződnek. A térkép dolgok, jelentések

---

¹ Martina Löw: *Raumsoziologia*. Frankfurt/Main, Suhrkamp, 2001

és életmódok egy adott társadalomban elterjedt konfigurációja, konkrét térbeli elrendeződése. Számos tudományágon belül jól követhető a fogalmi sokszínűség kialakulása a térhez való viszony megváltozásával párhuzamosan. A földrajzban, a szociológiában, a fizikában és az építészetben vagy a médiatudományokban is megfigyelhető a tér materiális, szimbolikus, funkcionális sajátosságainak egységesítése egy-egy elméleti modellben.

Ugyanakkor az itt látható terek mintha egy újabb kategóriát képviselnének, ami nem csoda, hisz művészetről van szó. Ugyan többnyire földrajzilag meghatározhatóak, ám ettől függetlenül mégis inkább imaginárius és spirituális terek, s ebbéli szerepüket nem egy múltbéli eseményeknek, emlékeknek köszönhetik, hanem egy általánosabb értelemben vett térbeliséget jelentenek.

Ezek a természeti tájak ember által gondozott, művelt, s beépített helyek. Mindkettejük művein mindenütt ott az ember, emberi tevékenység nyoma, ám maga az ember hiányzik róluk.

Kondor Attilánál az emberi elme és kreativitás lenyomataiként: utak, könyvek, könyvtárak tárulnak elénk, egyszerre utalva a tevékeny és az kontemplatív emberre. Az önmagukban statikus festmények és rajzok az animáción révén egy folyamat részeként formálódnak, változnak, így téve megragadhatóvá az időt. Mátyási Péternél az emberi tevékenység a kilátók- azok tervezése, megépítés és használata által jelenik meg.

Tehát a tér mindkettejükénél meghatározó, mégis időn kívüli térek, nem történelmi, nem emlékhelyek. Helyek, de nem is az otthonosan lakozás helyei, talán épp ezért is nincs ember a műveken.

Közös bennük, hogy mindkettőjük munkáit áthatja a légiesség, noha a képek témája ennek teljesen ellentmondanak. Mátyási a hatalmas kilátóit pasztellel vékony, szinte áttetsző papírokon, rajzfólián örökíti meg, melyekben nagy szerepet kap az eltüntetés, kiradírozás gesztusa is, noha mértani pontosságú és vonalú radírozásaiból

maximálisan hiányzik a radírozó gesztus vadsága (a la Rauschenberg kiradírozott Kooning rajzai, vagy épp Kelemen Károly radírképei) vadsága. A súlyos építmények finom alapon, szinte áttetszően tárulnak elénk, mi több olykor lebegnek, különösen a két plexi lap közé helyezett installálás esetében. A fa- és fémkonstrukciókként funkcionáló építmények leképezései a mégoly finom pasztell eltüntetése, kiradírozása által születnek úgy, hogy valójában szinte anyagtalanná válnak. Ugyanakkor a jelen nem lévő, kilátót használó személy pozíciója furcsa létállapotban van ég és föld között, ahonnan még ugyan a föld közelében, de némi distanciával tekinthet a világra. Így ez az eltávolodás egyszerre konkrét és jelképes is.

Kondor Attila korábban is szokatlan tájnézőpontokkal tájkivágatokkal dolgozott, emlékezhetünk a keskeny fekvő vagy álló festményeire. Az animációjának most is festmények, rajzok szolgálnak alapjául, de jelen esetben epizódszerepbe kényszerültek. Animációja főszereplője maga a határhelyzet, ami számos konkrét formában testet öltve is megjelenik. Az Alpok lejtőin elénk sejlő virtuális kapu az észak-dél kulturális gyökereit, az antikvitást és az északi mítoszok világát választja szét és egyben köti is össze. A nála is megjelenő ég és föld közötti helyzetet az épület többi részét elhagyó magukban viruló fedélszékek hordozzák.

De nemcsak a táj esetében beszélhetünk határhelyzetről. Az animáció zenéje is határhelyzetet teremt, ugyanis Kondor munkájában ezt a spirituális, éteri benyomást fokozza az animáció zenéje, mely Gregorio Allegri Miserere és Arvo Peert kortárs észt zeneszerző Schönbergtől inspirálódott s a szakrális zenéig jutó világa testesít meg. Mátyásinál meg a pasztelles rajzfólia ölt vintázsjellegét.

Ám az alkotók gondoskodnak róla, hogy mielőtt könnyed nosztalgiazás áradna szét bennünk, a kilátók szigorú konstrukciói és az animáció technikai kihívásai visszarántanak a jelenbe.